

CASSANDRA-PLAN

MEER WELVAART, MEER WELZIJN

MEER WELVAART DOOR MEER DEMOCRATIE

INHOUDSTAFEL

1. [Particratie ondermijnt vertrouwen in de politiek](#)
 2. [Directe democratie](#)
 3. [Het Zwitserse voorbeeld](#)
 4. [Waarom kiezen voor directe democratie?](#)
 5. [Directe democratie NU!](#)
 6. [Stemrecht, geen stemplicht](#)
 7. [Naamstem, geen lijststem](#)
 8. [Een eerlijk proportioneel systeem](#)
 9. [Freedom of Speech](#)
-

1. **Particratie ondermijnt vertrouwen in de politiek**

1. België functioneert op basis van compromissen tussen partijhoofdkwartieren ten noorden en ten zuiden van de taalgrens. Via het huidig representatief systeem wordt democratie door particratie gesmoord.
2. De vertrouwenscrisis tussen de burger en de politiek blijft hierdoor aanhouden. Burgers zijn nochtans niet a-politiek. 50% van de mensen is geëngageerd, onder meer in socio-culturele verenigingen, maar als het om “verkiezingen” gaat haken velen af.
3. De “politieke apathie” ligt in de allereerste plaats in een gebrek aan inspraak van de burger. De louter representatieve democratie heeft een tijdlang zijn rol nuttig kunnen spelen, maar met het mondiger worden van de burgers kan dit systeem steeds minder de betrokkenheid van de burger garanderen.
4. Alleen een heruitvinden van de democratie en een fundamentele modernisering van het politieke bestel kunnen het vertrouwen van de burgers in onze instellingen en in de politici herstellen.
5. De reorganisatie van de wetgevende macht dringt zich op. In de parlementaire democratie moet opnieuw doeltreffende controle van de uitvoerende macht door de wetgevende macht mogelijk worden. Dit kan niet langer gehinderd worden door technocratie, institutionele mankementen of belangengroeperingen.^[1]

2. **Directie democratie**

1. Directe democratie duidt op het principe of een instrument waarbij de burgers hun soevereiniteit rechtstreeks uitoefenen in plaats van via verkozen vertegenwoordigers (representatieve democratie). In plaats van bij een verkiezing dus mensen aan te duiden die de macht zullen

- uitoefenen kunnen burgers in een direct-democratische stembusgang (een referendum) zelf beslissen over een concreet voorstel.
2. In Zwitserland, dat het meeste ervaring heeft met directe democratie, spreekt men enkel van directe democratie als de stemming over een concrete politieke beslissing gaat (dus niet over een recall-stemming zoals in sommige Amerikaanse staten, waarmee men verkozen politici kan afzetten) en op initiatief is van de bevolking (dus niet zoals het Franse 'referendum' over de EU-grondwet dat op initiatief van de president was).
 3. Er bestaat geen enkel land ter wereld dat enkel via directe democratie werkt. Zelfs in het klassieke Athene werd heel wat voorbereidend werk gedaan door kleinere vergaderingen die door loting werden samengesteld.
 4. Directe democratie is in feite de oervorm, de basis van democratie, het rechtstreeks beslissen van alle burgers op voet van gelijkwaardigheid.
 5. Vertegenwoordigende vergaderingen zijn ontstaan als praktische oplossing om democratie in grotere staten te kunnen laten werken.
 6. Representatieve democratie is dus een afgeleide van de oorspronkelijke vorm van democratie die altijd 'direct' was. Het invoeren van directe democratie betekent dus niet dat men 'tegen de representatieve democratie' is. Het gaat om het teruggrijpen naar de wortels, de basis van democratie.
 7. Het is bijzonder belangrijk om bij een vrij onbekend idee als 'directe democratie' de juiste termen en de juiste concepten te hanteren. Als we het over directe democratie hebben dan gaat het niet over zoiets als een 'volksraadpleging'. Het volk raadplegen is iets voor de machthebbers, in een democratie is de bevolking de uiteindelijke machthebber, en die moet dus niet 'geraadpleegd' worden, die kan zelf beslissen.
 8. Democratie en volksraadpleging zijn niet compatibel.
 9. Directe democratie heeft ook niets te maken met een 'plebisciet', een (al dan niet bindende) volksstemming op initiatief van de overheid. Een plebisciet is zelfs eerder een instrument in dictatoriale regimes waar het een instrument is in handen van de machthebbers om extra legitimiteit te verkrijgen voor hun beslissingen.
 10. Directe democratie gaat over het Bindend Referendum Op Volksinitiatief (BROV), wat een Nederlandstalige verzamelterm is voor het 'Volksinitiatief' (de bevolking dient zelf een wetsvoorstel in) en het 'Referendum' (dat ook 'op volksinitiatief' is maar dat een door het parlement gestemde wet tegenhoudt). In de VS en Zwitserland spreekt men doorgaans over het 'Initiative and Referendum', maar in Vlaanderen en Nederland spreekt men doorgaans van het 'BROV'. Het voordeel van de term 'BROV' is dat het meteen de twee belangrijkste kenmerken van de stemming (bindend en op volksinitiatief) duidelijk maakt.
 11. Om een echt werkbaar direct-democratisch systeem in te voeren is er meer nodig dan het louter principe van burgers die over een voorstel stemmen in plaats van over politici. Volgende, vrij technische, details zijn essentieel;
 12. (1) De stemming is bindend.

13. (2) De stemming vindt plaats op initiatief van het volk of automatisch (bij het veranderen van de Grondwet bijv.). Het mag geen instrument zijn in handen van de politici, het moet een instrument zijn voor de burgers van het land.
14. (3) Er zijn geen uitgesloten onderwerpen. In een democratie is de bevolking soeverein, en het kan dus niet dat 'volksvertegenwoordigers' wél over zaken zouden mogen beslissen waar de bevolking zelf niét over mag beslissen.
15. (4) De handtekeningendrempel om een referendum op te starten is niet te hoog (tussen de 50.000 tot 150.000 voor een land als België).
16. (5) De meerderheid van de uitgebrachte stemmen beslist. Er gelden geen deelnamequorums, speciale meerderheden of goedkeuringsquorums. Dat zet immers de deur open voor boycotacties waardoor een minderheid een democratische meerderheidsbeslissing kan tegenhouden.
17. (6) Er is voldoende tijd om handtekeningen op te halen, en er gelden geen beperkingen voor de plaatsen waar men handtekeningen mag verzamelen (bv. enkel op het stadhuis, hierdoor maakt men het opnieuw veel moeilijker om een referendum te kunnen organiseren).
18. (7) Voor- en tegenstanders moeten voldoende aan bod komen in de media, en voorafgaand aan de stemming verspreidt de overheid een objectieve informatiefolder.
19. (8) Alle beslissingen die de bevolking per referendum neemt, alsook de modaliteiten van het referendum, worden rechtstreeks in de Grondwet ingeschreven. Een Grondwetswijziging moet ook steeds per referendum goedgekeurd worden. Op die manier kunnen politici beslissingen van de bevolking achteraf niet ongedaan maken.

3. Het Zwitserse voorbeeld

1. Het land dat vandaag de dag op nationaal (federaal) niveau de best uitgebouwde vormen van directe democratie kent is Zwitserland. Zwitserland heeft, net als de meeste Europese landen, een parlementair tweekamerstelsel, met in de ene kamer de volksvertegenwoordigers en in de andere kamer de vertegenwoordigers van de kantons. Dat systeem is dus zeer vergelijkbaar met het Amerikaanse systeem.
2. Wat Zwitserland zo uniek maakt is dat de burgers de mogelijkheid hebben om gelijk welke wet die door het parlement is goedgekeurd per referendum tegen te houden. Om zo'n referendum te starten moeten 50.000 handtekeningen opgehaald worden. De Zwitsers kunnen ook, na het ophalen van 100.000 handtekeningen, zelf een (grondwetgevend) wetsvoorstel indienen. Alle beslissingen die per referendum werden genomen worden rechtstreeks in de Grondwet ingeschreven. Ten slotte is er ook een automatisch referendum als de Grondwet wordt gewijzigd door het parlement. Op die manier is er een waterdichte beveiliging van de beslissingen die door de voltallige bevolking werden genomen tegen latere wijzigingen door de volksvertegenwoordigers.
3. In Zwitserland is de voltallige bevolking dus soeverein, en niet de 'Natie' die dan vertegenwoordigd wordt door het parlement, zoals in België officieel het geval is.

4. Te noteren valt dat in Zwitserland de doodstraf niet bestaat, en dat alle belastingen er niet afgeschaft zijn, twee zaken die nogal vaak worden aangehaald als argument waarom de bevolking niet, of toch niet over alles, rechtstreeks zou mogen beslissen. De Zwitsers zouden beide zaken per referendum perfect gedaan kunnen krijgen, maar blijkbaar zijn 'de mensen' niet zo dom of onverantwoord als sommige politici blijkbaar veronderstellen.

4. **Waarom kiezen voor directe democratie?**

1. Om te beginnen gewoon uit democratisch fatsoen. Mensen vragen om op je te stemmen zodat jij macht hebt over hun belastinggeld en ze daarna onbevoegd verklaren om zelf te beslissen over politieke kwesties is de ultieme vorm van minachting en bedrog van je medeburgers.
2. Voor gelijk wie die fundamentele veranderingen wil in ons land is directe democratie een interessante piste. In plaats van jezelf eerst toegang te moeten verschaffen tot de gevestigde machten en media, die vaak de hevigste tegenstanders zijn van die veranderingen, biedt directe democratie iedereen een open en eerlijke kans om zaken op de politieke agenda te zetten. De uiteindelijke beslissing wordt dan bovendien genomen door alle belanghebbenden (de voltallige bevolking) in plaats van enkel de goed georganiseerde drukingsgroepen en partijcenakels.
3. Alleen directe democratie kan zorgen dat noodzakelijke maatregelen worden getroffen om de welvaart van ons land naar de toekomst toe te garanderen.

5. **Directe democratie NU!**

1. Wij willen de onmiddellijke invoering van democratie naar Zwitsers model. De relevante grondwetsartikelen moeten meteen voor herziening vatbaar verklaard worden.
2. Geen enkel onderwerp is taboe. Ook communautaire aangelegenheden moeten bij referendum beslist kunnen worden. Dat de uitslag niet altijd zal stroken met onze wensen is hierbij van geen belang. Het is aan ons om de burger te overtuigen van ons gelijk. Dat het referendum in België met zijn “subtiële evenwichten” communautaire heibel zou kunnen veroorzaken is wel het allerlaatst aanvaardbare excuus. Als het land erkent dat het geen democratie verdraagt, dan moet men niet de democratie opheffen, maar het land.
3. Aan grondwetsherzieningen en aan de overdracht van bevoegdheden aan de EU moet een breed democratisch debat voorafgaan en beslist worden bij referendum.
4. Referenda moeten mogelijk zijn op alle niveaus, zelfs op het niveau van de gemeenschappen waarvoor dan wel – gezien de Brusselse situatie – bijzondere regels zullen gelden om de burgers van de gemeenschap te kunnen raadplegen, zonder naar hun taalaanhorigheid te peilen.
5. Ook het wetinitiatief moet ingevoerd worden. Het gaat om een tekst met de waarde van een wetsvoorstel of wetsontwerp, dat aan het bevoegde parlement wordt voorgelegd zo het is ondertekend door 10.000 mensen. Het wordt op dezelfde wijze behandeld als de voorstellen en ontwerpen. De ondertekenaars genieten voor dit

specifieke debat een bescherming gelijkwaardig aan de parlementaire onverantwoordelijkheid (freedom of speech).

6. **Stemrecht, geen stemplicht**

1. Niet de belangrijkste maar in de tijd wel de allereerste hervorming waar we aan toe zijn, is de afschaffing van de stemplicht en de invoering van een stemrecht. De veel bezongen democratische plicht om in beginsel elke vier jaar naar de stembus te gaan, is absurd.

7. **Naamstem, geen lijststem**

1. Wij willen de lijststem en de opvolgerlijsten afschaffen. Enkel nog naamstemmen kunnen worden uitgebracht.
2. Bij de parlementsverkiezingen in België duiden de kiezers de parlementsleden niet aan, de politieke partijen doen dat^[2], en dat leidt tot frustratie bij de burgers. Welke impact hebben zij nog?^[3] De lijststem heeft als gevolg dat de volgorde van de kandidaten op de lijsten doorslaggevend is. Nooit tevoren hebben zoveel opvolgers gezeteld in de parlementen, tengevolge de stoelendans en valse kandidaatstellingen van pseudo kandidaten. De macht van de partijen (de participatie) moet drastisch worden ingeperkt. Niet de partijen maar de verkozenen moeten afrekenbaar zijn bij de herverkiezingen. Daarvoor moeten ze opnieuw van de kiezer en niet langer van de partij afhankelijk zijn. De rechtstreekse verkiezing van alle parlementsleden zal ertoe leiden dat de verkozenen niet enkel tijdens de campagne “onder de mensen” komen. Kiezers zullen de parlementsleden weer als “hun” vertegenwoordigers aanzien. Deze hervorming geeft kiezers meer te kiezen en laat volksvertegenwoordigers beter vertegenwoordigen.
3. Een opener kandidaatstellingsprocedure binnen de politieke partijen is het verlengstuk van de rechtstreekse verkiezing van de parlementsleden en de andere mandatarissen.

8. **Een eerlijk proportioneel systeem**

1. Wij willen de kiesdrempel afschaffen.
2. Men moet weten wat men wil. Of men gaat voluit voor een meerderheidssysteem waarbij enkel de verkozenen zetelen van de partijen die de hoogste score haalden in hun kiesomschrijving of men kiest voor een proportioneel systeem, met name voor de effectieve vertegenwoordiging van de wil van de burgers in de wetgevende macht. Dit laatste moet dan wel zuiver democratisch zijn.

9. **Freedom of Speech**

1. Tweehonderd jaar na Voltaire hebben we nog weinig geleerd. De Franse filosoof schreef aan zijn intellectuele tegenstander Helvetius: ‘Wat u zegt keur ik af, maar uw recht om het te zeggen zal ik tot der dood verdedigen.’ De man wist allang dat macht en machthebbers moeten beteugeld worden en niet de meningen en de opvattingen. “Iedereen heeft recht op een mening, ook de idioot”, zei de filosoof J.L. Curtis. Het recht op vrije meningsuiting is zinloos als het alleen geldt voor meningen die men goedkeurt. Aanstootgevende meningen zijn een vuurproef voor de sterkte van de democratie en het principe van de vrije meningsuiting. Waar een opinie een delict wordt, klopt de dictatuur aan de deur. Waar men het oordeel over deze opinie doorschuift naar de rechtbank, worden de rechters als vijgenblad

gebruikt voor politieke angsthazen. De vermindering van de democratische kwaliteit in onze samenleving gaat gepaard met de toename van wetten waarin sommige meningen en overtuigingen als verwerpelijk worden voorgesteld.

2. Men moet al een halve gare zijn om de holocaust te ontkennen. De wet op het negationisme (waarbij het strafbaar is de holocaust te verloochenen) is echter een aanfluiting van de vrije meningsuiting als niet alle genociden op dit voorrecht aanspraak kunnen maken. De knekelvelden van Pol Pot, Stalin, Mao... de massagraven van Armeniërs, Koerden, Tutsi's... De aderlating van het continent Zuid-Amerika door Spanje en Portugal en de decimering van de Kongolezen door Leopold II. Alle bestaande opiniedelicten – van verbod op negationisme tot de antiracismewetgeving – worden opgeheven. Enkel de klassieke bestraffingen van de aanranding van de eer of de goede naam van personen blijven bestaan.
3. Het CGKR is afgeleden naar een verpolitiseerde gedachtepolitie, een kliklijn inbegrepen. De hardnekkige verdediger van het linkse-progressieve politiek correcte denken en de selectieve aanklager van het opiniedelict. Al ooit een reactie gehoord op de racistische taal van FDF-voorzitter Olivier Maingain die Brussel van alle Vlamingen wil 'zuiveren'? Het Centrum voor Gelijke Kansen en Racismebestrijding wordt opgeheven.
4. Een democratie moet sterk genoeg zijn om zich met haar waarden tegen excessen en uitwassen te verdedigen. Als ze met het aanpassen van de wet haar eigen grondregels moet verkrachten om haar aanvallers te bestrijden, glijdt ze af naar het niveau van een bananenrepubliek.
5. 'Het recht op vrije meningsuiting is zinledig als het alleen geldt of verdedigd wordt voor meningen die men goedkeurt. Juist wanneer het om bijzonder schokkende meningen gaat, die lijnrecht indruisen tegen de eigen overtuiging, moet dat recht feller dan ooit verdedigd worden.' (Noam Chomsky, *De militanten van de limiet*, p. 87). Als je echt verdraagzaam bent dan moet je anderen het recht geven om verdraagzaam te zijn.
6. Extremistisch ideeëngoed moeten we tegengaan met democratische waarden en niet met grondwettelijk paniekvoetbal. Met een betoog om de vrije meningsuiting ten alle prijze te verdedigen, ook die van extreemrechts, riskeer je vereenzelvigd te worden met hun theorieën en verketterd te worden door de politieke correctheid. De tol voor de verdediging van de Freedom of Speech. Onze zelfverkleerde democratische politici trachten hen monddood te maken omdat ze zich bedreigd voelen door feiten en meningen waarop ze zelf geen antwoord weten en ze daarom ook onbespreekbaar willen maken. Dit is onaanvaardbaar. De intelligentsia hebben een grote bewondering voor Voltaire, maar wie zijn politieke inzichten toepast wordt verketterd.
7. Wij willen naar het voorbeeld van de First Amendment in de Grondwet van de Verenigde Staten van Amerika ook in onze Grondwet de absolute vrijheid van meningsuiting laten opnemen.
8. De overheid en zij die de overheid vertegenwoordigen stellen zich in alle omstandigheden strikt neutraal op.

[1] Bron: “Nieuw Manifest van de Liberale Internationale”, goedgekeurd tijdens het 34e jaarlijkse congres te Rome, september 1981.

[2] Dewachter, W., “Enkele beschouwingen over de geldigheid van de Belgische kiesstelsels”, Academia analecta, Paleis de academiën, 1988, p.106.

[3] Uit onderzoek is gebleken dat in de voorbije 60 jaar maar 0,64% van de kandidaten op de kieslijsten buiten de normale volgorde werd verkozen.